

POTREBE PO PARODONTALNEM ZDRAVLJENJU PRI PREBIVALCIH LJUBLJANE 20 LET PO PRVEM PREGLEDU

Periodontal treatment needs in residents of Ljubljana twenty years after initial evaluation

E. Skalerič, M. Petelin, M. Kovač - Kavčič, U. Skalerič

Ključne besede:

parodontalna
bolezen, potrebe
po parodontalnem
zdravljenju,
prebivalci
Ljubljane

Key words:

periodontal
disease,
periodontal
treatment needs,
residents of
Ljubljana

Izvleček

Izhodišče: V raziskavi smo želeli ugotoviti, kakšne so potrebe po parodontalnem zdravljenju pri skupini prebivalcev Ljubljane, ki so bili pregledani pred 20 in 10 leti, in ugotoviti morebitne spremembe. **Preiskovanci in metode:** V raziskavo je bilo vključenih 238 oseb, starih 35–85 let. Za oceno potreb po parodontalnem zdravljenju smo uporabili skupnostni indeks potreb po parodontalnem zdravljenju (Community Periodontal Index of Treatment Needs – CPITN) in rezultate primerjali z ugotovitvami prvega in drugega pregleda. **Rezultati:** Ugotovili smo, da vsi preiskovanci potrebujejo pouk o ustni higieni, da jih 98,3 % poleg pouka o ustni higieni, potrebuje tudi luščenje in glajenje korenin in da jih kar 47,1 %, poleg pouka o ustni higieni in luščenja ter glajenja korenin, potrebuje tudi parodontalno kirurško zdravljenje. Ugotovili smo, da je število oseb in obseg napredovale parodontalne bolezni v primerjavi s pregledom pred 10 in 20 leti občutno poraslo. Moški parodontalno kirurško zdravljenje potrebujejo večkrat kot ženske, kar je podobno kot pri prvem in drugem pregledu. **Zaključek:** Potrebe po parodontalnem zdravljenju med prebivalci Ljubljane, starimi 35–85 let, so velike in zahtevajo poglobljene preventivne in kurativne ukrepe zobozdravstvenih delavcev.

Abstract

Background: In our study we wished to evaluate periodontal treatment needs in a group of residents of Ljubljana who had been examined 10 and 20 years previously, and to determine what changes had taken place. **Subjects and methods:** The study group included 238 subjects aged 35–85 years. The Community Periodontal Index of Treatment Needs (CPITN) was used for the evaluation. The results were compared with findings from the two previous examinations. **Results:** All subjects were in need of oral hygiene instruction, 98.3% required root planing and scaling, and as many as 47.1% needed periodontal surgery. Comparison with previous findings showed a marked increase in the prevalence and extent of advanced periodontal disease. As in the two previous examinations, men were more likely to require surgical treatment than women. **Conclusion:** Residents of Ljubljana aged 35–85 years have considerable periodontal treatment needs, which call for intense preventive and curative measures to be provided by dentists and dental hygienists.

Uvod

Zaradi pomanjkanja epidemioloških podatkov o pojavnosti parodontalne bolezni in meril za oceno potreb po parodontalnem zdravljenju so priznani strokovnjaki, na pobudo Svetovne zdravstvene organizacije, leta 1982 objavili skupnostni indeks potreb po parodontalnem zdravljenju (CPITN) (Ainamo in sod., 1982). Od takrat je ta indeks postal uveljavljena metoda za oceno stanja obzobnih tkiv in potreb po parodontalnem zdravljenju v mnogih državah (Pilot in sod., 1987; Pilot in Barmes, 1987; Miyazaki in sod., 1991; Pilot in Miyazaki, 1991).

Tudi v Republiki Sloveniji ni bilo znanih podatkov o pojavnosti in oblikah parodontalne bolezni, zato smo v letih 1983–87 izvedli epidemiološko raziskavo na 1609 prebivalcih mesta Ljubljane, starih 15, 25, 35, 45, 55 in 65 let (Skalerič in Kovač - Kavčič, 1989). Ugotovili smo, da 2,4 % tega prebivalstva ni potrebovalo nobenega zdravljenja, 97,6 % prebivalcev je potrebovalo pouk o ustni higieni, 77,7 % pouk o ustni higieni ter luščenje in glajenje zobnih korenin in 20,3 % pouk o ustni higieni, luščenje in glajenje zobnih korenin ter parodontalno kirurško zdravljenje (Skalerič in Kovač - Kavčič, 1989).

Deset let pozneje smo na ponovni pregled povabili vse preiskovance, ki so se udeležili prvega pregleda. Odzvalo se je 555 preiskovancev (34,5 %) v starosti 25–75 let, od katerih jih je 538 imelo prisotne zobe. Klinični pregled je pokazal, da jih 0,7 % ni potrebovalo nobenega zdravljenja, 99,3 % jih je potrebovalo pouk o ustni higieni, 93,9 % pouk o ustni higieni ter luščenje in glajenje zobnih korenin in 27,3 % pouk o ustni higieni, luščenje in glajenje zobnih korenin ter parodontalno kirurško zdravljenje (Kovač - Kavčič in Skalerič, 2000).

V nadaljevanju dolgoročne raziskave smo želeli ugotoviti stanje potreb po parodontalnem zdravljenju pri istem prebivalstvu 20 let po prvem pregledu.

Preiskovanci in metode

Na ponovni pregled smo povabili vseh 538 preiskovancev, ki so se udeležili drugega pregleda. Odzvalo se je 247 oseb (45,9 %), od katerih jih je 238 (96,4 %) imelo prisotne zobe. Osebe so bile

stare 35–85 let, od tega je bilo 138 žensk in 100 moških. Tako kot pri prvih dveh pregledih smo tudi tokrat uporabili skupnostni indeks potreb po parodontalnem zdravljenju (Ainamo in sod., 1982). Za oceno sprememb smo uporabili ogledalce in Williamsovo parodontalno sondo. Globino sondiranja smo izmerili na 6 mestih okrog vseh zob. Za oceno potreb po parodontalnem zdravljenju smo izključili modrostne zobe.

Rezultati

V Preglednici 1 so prikazani rezultati potreb po parodontalnem zdravljenju pri 238 prebivalcih Ljubljane, starih 35–85 let.

Preglednica 1: *Potrebe po parodontalnem zdravljenju (Treatment needs – TN) pri 238 zobih prebivalcih Ljubljane*

Starost	Št. zobih ljudi	%TNO	%TN1	%TN2	%TN3
35	50	0,0	100,0	98,0	34,0
45	21	0,0	100,0	100,0	52,4
55	48	0,0	100,0	100,0	58,3
65	56	0,0	100,0	100,0	51,8
75	42	0,0	100,0	95,2	35,7
85	21	0,0	100,0	100,0	52,4
35–85	238	0,0	100,0	98,7	47,1

Iz Preglednice 1 je razvidno, da vsi preiskovanci potrebujejo parodontalno zdravljenje, saj med njimi ni bilo niti enega z zdravimi obzobnimi tkivi (TNO). Preiskovanci v vseh starostnih skupinah torej potrebujejo pouk o ustni higieni (TN1), skoraj vsi (98,7 %) poleg pouka potrebujejo še luščenje in glajenje zobnih korenin (TN2) in skoraj polovica (47,1 %) poleg pouka o ustni higieni ter luščenja in glajenja zobnih korenin potrebuje tudi parodontalno kirurško zdravljenje (TN3).

V Preglednici 2 so prikazane spremembe potreb po parodontalnem zdravljenju pri prebivalcih mesta Ljubljane v 20-letnem obdobju.

Iz Preglednice 2 je razviden predvsem velik porast potreb po kirurškem parodontalnem zdravljenju (TN3) pri prebivalcih, starih 35–85 let (E), v primerjavi

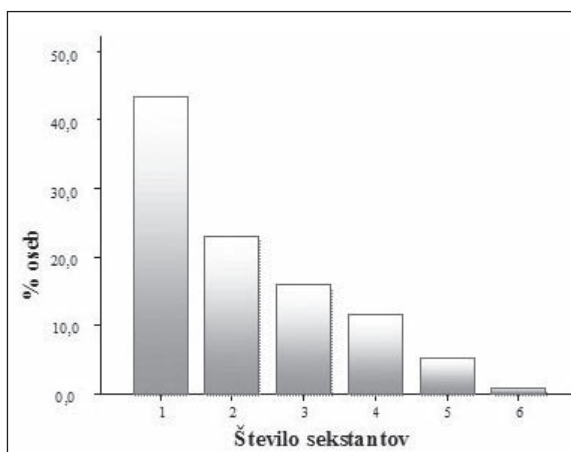
Preglednica 2: Spremembe potreb po parodontalnem zdravljenju pri zobih prebivalcih Ljubljane v 20-letnem razponu (Treatment needs – TN)

Kohorta	Starostno obdobje	Št. zobih ljudi	%TN0	%TN1	%TN2	%TN3
A	15–65	1609	2,4	97,6	77,7	20,3
B	15–65	538	3,9	96,1	77,1	21,8
C	25–75	538	0,7	99,3	93,9	27,3
D	25–75	238	0,8	99,2	96,2	24,8
E	35–85	238	0,0	100,0	98,7	47,1

A = vse osebe 1 pregleda, *B* = osebe 1. pregleda, ki so se udeležile tudi 2. pregleda, *C* = osebe 2. pregleda, *D* = osebe 2. pregleda, ki so se udeležile tudi 3. pregleda, *E* = osebe 3. pregleda

s prebivalci, starimi 25–75 let (*C*), in prebivalci, starimi 15–65 let (*A*).

Podrobnejša analiza 112 oseb, ki so imele globoke obzobne žepe, je pokazala, da ima največje število preiskovancev prisotne globoke obzobne žepe v enem samem sekstantu (Slika 1).

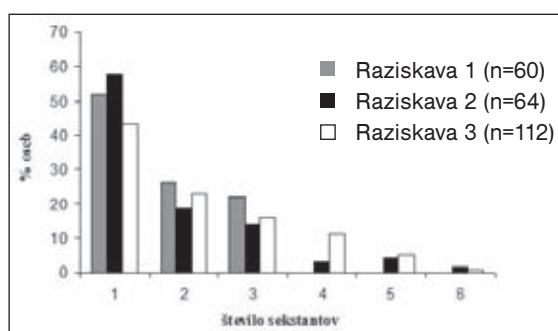

Slika 1: Odstotek oseb, ki imajo različno število sekstantov z globokimi žepi (N = 112).

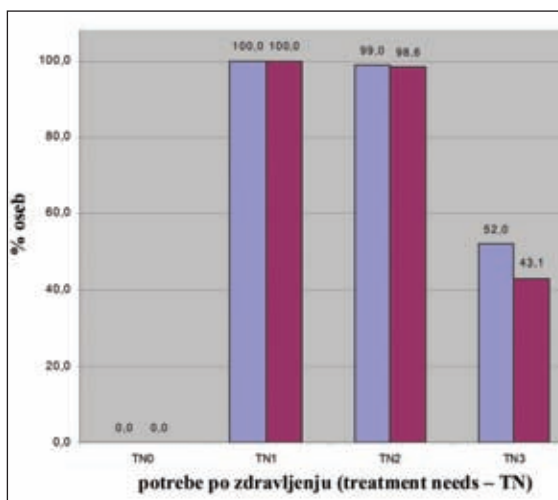
Primerjava odstotkov oseb z različnim številom sekstantov z globokimi obzobnimi žepi med prvim (60 oseb), drugim (64 oseb) in tretjim (112 oseb) pregledom je prikazana na Sliki 2.

S Slike 2 je razvidno, da je ob vseh treh pregledih največ oseb imelo globoke obzobne žepe v enem sekstantu, da pa ob drugem in predvsem tretjem pregledu narašča število oseb, ki imajo globoke obzobne žepe v 4, 5 in 6 sekstantih.

Analiza potreb po parodontalnem kirurškem zdravljenju pri osebah moškega in ženskega spola

Slika 2: Odstotek oseb v prvi, drugi in tretji raziskavi, ki imajo različno število sekstantov z globokimi obzobnimi žepi.

Slika 3: Potrebe po parodontalnem zdravljenju (Treatment needs – TN) po spolu v 3. raziskavi pri 100 moških (■) in 138 ženskah (■).

je pokazala, da so potrebe po pouku o ustni higieni ter luščenju in glajenju zobnih korenin pri moških in ženskah podobne, vendar pa je pri moških

potreba po parodontalno kirurškem zdravljenju pogostejša (Slika 3).

Podobno večja potreba po parodontalno kirurškem zdravljenju se je pokazala pri moških ob prvem pregledu (TN3, moški = 26,2 %, ženske = 7,7 %) in ob drugem pregledu (TN3, moški = 31,6 %, ženske = 23,4 %).

Razpravljanje

V tretji raziskavi o pojavnosti parodontalne bolezni in potreb po njenem zdravljenju, po 20 letih od prvega pregleda, smo ugotovili porast napredovale parodontalne bolezni in tudi njene razsežnosti. Temu primerno je porastel tudi odstotek oseb, ki poleg pouka o ustni higieni ter luščenja in glajenja zobnih korenin potrebujejo tudi parodontalno kirurško zdravljenje. Rezultate si lahko razlagamo predvsem z višjo starostjo preiskovancev ob tretjem pregledu.

Potrebe po parodontalno zdravljenju, ugotovljene v naši raziskavi, so primerljive z rezultati nekaterih raziskav, ki so bile opravljene v drugih državah (Hirotoji in sod., 2002; Artuković in sod., 2007). Hirotoji in sod., 2002 so ugotovili, da 97,1% 70–80 let starih Japoncev poleg pouka o ustni higieni potrebuje še luščenje in glajenje zobnih korenin, 47,9 % prebivalstva pa potrebuje parodontalno kirurško zdravljenje, kar je primerljivo z ugotovitvami naše raziskave, ki kažejo podobne potrebe po parodontalno zdravljenju pri 75–85 let starih Slovencih. Artuković in sod. (2007) pa so ugotovili, da med Zagrebčani, starejšimi od 45 let, nihče nima zdravih obzobnih tkiv, kar je prav tako primerljivo z ugotovitvami naše raziskave.

Tudi v zadnji raziskavi, tako kot v prvih dveh, se je izkazalo, da imajo moški pogosteje napredovalo parodontalno bolezen in da večkrat potrebujejo parodontalno kirurško zdravljenje.

Poleg staranja opazovanega prebivalstva v zadnjem 10-letnem obdobju je lahko eden od vzrokov za porast napredovale oblike parodontalne bolezni tudi dejstvo, da higienska faza zdravljenja, ki vključuje tudi luščenje in glajenje zobnih korenin, v zadnjem desetletju ni več pravica, krita iz rednega zdravstvenega zavarovanja.

Zaključek

Primerjava potreb po parodontalno zdravljenju pri prebivalcih Ljubljane v 20-letnem obdobju je pokazala, da narašča pojavljanje napredovale oblike parodontalne bolezni.

Rezultati kažejo visoko stopnjo ogroženosti odraslega prebivalstva za parodontalno bolezen in s tem tudi njenega negativnega vpliva na nekatere sistemske bolezni.

Rezultati kažejo tudi potrebo po bolj učinkovitih primarnih in sekundarnih preventivnih ukrepih za zmanjšanje pojavnosti in napredovanja parodontalne bolezni.

Reference

- Ainamo J, Barmes DE, Beagrie BG, Cutress TW, Martin J, Sardo-Infirri J. Development of the World Health Organization (WHO) Community Periodontal Index of Treatment Needs (CPITN). *Int Dent J* 1982; 32: 281–91.
- Artuković D, Spalj S, Knežević A, Plančak D, Pandurić V, Anić-Milošević S, Lauc T. Prevalence of periodontal diseases in Zagreb population, Croatia, 14 years ago and today. *Coll Antropol* 2007; 32: 471–4.
- Hirotoji T, Yoshihara A, Yamo M, Ando Y, Miyazaki H. Longitudinal study on periodontal conditions in healthy elderly people in Japan. *Community Dent Oral Epidemiol* 2002; 30: 409–17.
- Kovač - Kavčič M, Skalerič U. The change of periodontal treatment needs in a population of Ljubljana, Slovenia, over a ten year period. *Journal of the International Academy of Periodontology* 2000 2/3: 94–100.
- Miyazaki H, Pilot T, Leclercq MH, Barmes DE. Profiles of periodontal conditions in adults measured by CPITN. *Int Dent J* 1991; 41: 74–80.
- Pilot T, Barmes DE, Leclercq MH, McCombie BJ, Sardo -Infirri J. Periodontal conditions in adolescents, 15–19 years of age: an overview of CPITN data in the WHO Global Oral Data Bank. *Community Dent Oral Epidemiol* 1987;15: 336–8.
- Pilot T, Barmes DE. An update on periodontal conditions in adults, measured by CPITN. *Int Dent J* 1987; 37: 169–72.
- Pilot T, Miyazaki H. Periodontal condition in Europe. *J Clin Periodontol* 1991; 18: 353–7.
- Skalerič U, Kovač - Kavčič M. Periodontal treatment needs in a population of Ljubljana, Yugoslavia. *Community Dent Oral Epidemiol* 1989; 17: 304–6.

Eva Skalerič, dr. dent. med., prof. dr. Milan Petelin, dr. dent. med., doc. dr. Marija Kovač - Kavčič, dr. dent. med., prof. dr. Uroš Skalerič, dr. dent. med., Center za ustne bolezni in parodontologijo, Klinični center, Ljubljana.